

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

IV Краєзнавчі читання
пам'яті Петра Тронька

**БІБЛІОТЕЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО
У КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ**

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
м. Київ, 2 листопада 2017 р.

КИЇВ 2017

Рекомендовано до друку Вченою радою

Національної історичної бібліотеки України

Редакційна колегія:

Скорохватова А.В., генеральний директор Національної історичної бібліотеки України, заслужений працівник культури України (голова редколегії), **Маньковська Р.В.** перший заступник голови Національної спілки краєзнавців України, старший науковий співробітник Інституту історії України НАН України, к.і.н., доцент, заслужений працівник культури України (заступник голови редколегії), **Кисельова В.П.** завідувач сектора науково-дослідної роботи науково-методичного відділу Національної історичної бібліотеки України, **Михайлова О.В.**, завідувач науково-методичного відділу Національної історичної бібліотеки України, **Новальська Т.В.**, професор кафедри соціальних комунікацій та інформаційних наук Київського національного університету культури і мистецтв, доктор історичних наук, **Смілянець С.І.**, заступник генерального директора з наукової роботи Національної історичної бібліотеки України.

Редактори: **Кудласевич Т.С., Поліщук М.А.**

Науковий збірник містить доповіді та повідомлення учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України», що відбулася 2 листопада 2017 року у рамках Четвертих краєзнавчих читань пам'яті Петра Тронька.

Автори статей відповідають за достовірність і вірогідність викладеної інформації, за належність поданого матеріалу їм особисто, за правильне цитування джерел та посилання на них. Думки авторів можуть не співпадати з позицією редколегії. Рукописи не повертаються і не рецензуються. Редколегія залишає за собою право відхилити запропоновані матеріали, а також вносити редакційні правки до публікацій.

«Бібліотечне краєзнавство» як вибіркова дисципліна

Відповідно до Тимчасового положення про організацію освітнього процесу в Київському університеті імені Бориса Грінченка (далі – Університет Грінченка), яке було затверджено на виконання п. 2 ст. 47 Закону України «Про вищу освіту» [1], перелік дисциплін навчального плану складається з двох частин – обов'язкової та вибіркової. Вибіркова частина навчального плану становить не менше 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. Зазначену частину навчального плану студент формує самостійно з переліку дисциплін (додаткових спеціалізацій тощо) за встановленою в Університеті процедурою [2, с. 13, 18].

Навчання студентів в Університеті Грінченка здійснюється за індивідуальним навчальним планом, який розробляється на навчальний рік на підставі робочого навчального плану. Індивідуальний навчальний план студента є основним робочим документом, в якому зазначаються обов'язкові, вибіркові навчальні дисципліни та навчальні дисципліни, що вивчаються студентом додатково [2, с. 41], вибіркові навчальні дисципліни обираються студентами з навчального плану (каталогу курсів) з урахуванням власних потреб та інтересів щодо майбутньої фахової діяльності [2, с. 42].

Кафедра бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики, яка в Університеті Грінченка забезпечує підготовку студентів за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», також пропонує вибіркові дисципліни, які студенти за власним бажанням можуть вибрати для вивчення. Серед дисциплін, які були внесені до каталогу курсів і пропонувалися для вибору студентам для вивчення у наступному навчальному році: «Бібліотечне краєзнавство», «Бібліотечна статистика», «Бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів з особливими потребами», «Виставкова діяльність бібліотек». Метою цих курсів є розширення/поглиблення основної/базової фахової компетентності (за спеціальністю).

Зважаючи на те, що бібліотечне краєзнавство – один із основних напрямів діяльності бібліотек регіонального та місцевого рівнів, а мета бібліотечного краєзнавства – виявити, зібрати, систематизувати, зберегти і надати користувачам усі друковані та недруковані матеріали про край, забезпечити населення регіону бібліографічною інформацією про ці матеріали як в цілому, так і диференційовано за читацькими інтересами і потребами, була

запропонована наступна анотація до дисципліни. Бібліотечне краєзнавство – це важлива складова інформаційних ресурсів регіонів, яке включає створення інформаційного середовища: формування фонду краєзнавчих документів, його відображення в довідковому апараті бібліотеки, бібліотечно-бібліографічне обслуговування користувачів. Нові перспективи і тенденції розвитку краєзнавчої бібліотечної діяльності – створення електронних каталогів, повнотекстових, реферативних, фактографічних баз даних, забезпечення віддаленого пошуку інформації та доступу до неї. Бібліотечне краєзнавство має свою специфіку, якій найбільше притаманні комплексні форми популяризації краєзнавчих документів, серед них: краєзнавчі дні (тижні, місяці); краєзнавчі читання; свята-реставрації; читацькі конференції; презентації; диспути; літературні вечори; зустрічі з відомими людьми краю, вченими, краєзнавцями; конкурси на кращого знавця краю; «гра-мандрівка» по рідному краю; клуби та об'єднання краєзнавців і т. ін.

Передбачалося досягти наступних програмних результатів навчання (демонстрації студентами знань, умінь, здатності виконувати тощо) за цією вибірковою дисципліною: створювати бібліографічні та інформаційні продукти в традиційній та електронній формі; формувати документний потік, проводити його аналітико-синтетичну обробку, здійснювати систематизацію та каталогізацію документів, довідково-бібліографічне обслуговування; здійснювати традиційно та в автоматизованому режимі обслуговування користувачів у бібліотеках різних типів і видів, у т. ч. електронних бібліотеках; формувати системи галузевих бібліографічно-інформаційних ресурсів традиційних та електронних.

«Бібліотечне краєзнавство» як дисципліна за вибором пропонувалася в обсязі 4 кредитів для студентів III курсу першого (бакалаврського) освітнього рівня у шостому семестрі навчання, передбачався підсумковий контроль у вигляді заліку. В особливих умовах структурно-логічної схеми вивчення було зазначено про викладання цієї дисципліни після «Інформаційного обслуговування користувачів бібліотек».

Метою Нової освітньої стратегії Університету Грінченка є забезпечення високої конкурентоспроможності випускників шляхом підвищення якості їх підготовки на основі компетентнісного підходу, навчання, заснованого на практичній діяльності та дослідженнях. Зважаючи на це, у викладачів/студентів є можливість використовувати новостворені Центри компетенцій для викладання/опанування дисциплін за вибором студента, наприклад, «Інформаційно-аналітичний центр», створений на базі Інституту журналістики.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. – Назва з екрана.

2. Тимчасове положення про організацію освітнього процесу в Київському університеті імені Бориса Грінченка [Електронний ресурс] : затверджено рішенням Вченої ради Ун-ту від 26.02.2015 р., протокол № 2. – Київ, 2015. – 46 с.

*Сурело С. П.,
сmt Вороніж, Шосткинський р-н Сумська обл.*

**Призабуті імена Воронізької землі: Іван Спиридонович Абрамов
(1874-1960 рр.) – дослідник-краєзнавець**

Серед видатних діячів історії та культури України – жителів сmt Вороніж (П. Куліша, М. Мурашка, П. Чуйкевича, І. Кульжинського, І. Богуславського та ін.) значне місце займає Іван Спиридонович Абрамов (1874-1960 рр.) – видатний історик, археолог, літературознавець, етнограф, фольклорист і краєзнавець. На жаль, його життя і діяльність маловідомі сучасникам. Упродовж багатьох років ім'я цієї людини замовчувалося, а його внесок у наукову думку залишається недостатньо вивченим, особливо на малій батьківщині. Лише наприкінці 90-х років минулого століття на сторінках преси з'явилися поодинокі публікації, присвячені науковій діяльності І. С. Абрамова. Вони належали краєзнавцям – В. Герлецькому [1], М. Андрєєву [2], який був особисто знайомий з дослідником. Окремий внесок у вивчення спадщини видатного земляка вніс сумський дослідник С. П'ятаченко у виданні: «Абрамов І. З історії та культури селища Вороніж» [3].

Народився І. С. Абрамов 20 червня 1874 р. в містечку Вороніж колишнього Глухівського повіту Чернігівської губернії (нині – Шосткинський р-н Сумської обл.) у багатодітній родині робітника-покрівельника солом'яних дахів. Іван був п'ятою дитиною в сім'ї. Його батько – Спиридон Єгорович походив із тульських міщан, мати замолоду була кріпачкою воронізького поміщика Чуйкевича. Початкову освіту Іван Спиридонович здобув у місцевій школі. «Я пам'ятаю, як багато у нас було витрачено часу і сил тільки тому, що навчання велося чужою нам російською мовою, по чужим російським підручникам», – згадував він пізніше [4], навчався у сільгоспшколі поміщика-мецената М. Неплюєва на хуторі Воздвиженському (1887-1892 рр.).

У 1892 р. Іван Абрамов успішно склав екзамен на звання сільського вчителя, працював у школах сіл Воздвиженське і Студенок Глухівського повіту. У 1895 р. він вступив до Глухівського учительського інституту, після закінчення якого у 1898 р. продовжив викладацьку діяльність на Волині.